

Målnummer:	T755-09	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2009-10-05		
Rubrik:	En konsument har ingått ett abonnemangsavtal på bestämd tid med en näringsidkare. I avtalet har föreskrivits att det förlängs med ett år om det inte sägs upp skriftligen av konsumenten senast två månader före avtalstidens utgång. Avtalsvillkoret har ansetts oskäligt och har lämnats utan avseende.		
Lagrum:	36 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">• NJA 1987 s 982• MD 2002:23• MD 2005:34• Göta hovrätts dom 2008-07-22 i mål FT 294-08• Hovrättens för Västra Sverige dom 2008-06-04 i mål FT 4835-07		

REFERAT

Linköpings tingsrätt

Gothia Financial AB (G-bolaget) yrkade att S.H. skulle förpliktas att utge 419 kronor jämte ränta och ersättning för kostnader. G-bolaget hade övertagit fordringen från Spärrlinjen AB (S-bolaget). Till stöd för talan anförde bolaget sammanfattningsvis att S.H. ingått ett muntligt avtal med S-bolaget gällande abonnemang av en spärrtjänst, att detta avtal inte sagts upp i rätt tid och att S.H. därför var skyldig att i enlighet med ingånget avtal betala avgiften för ytterligare ett års abonnemang av spärrtjänsten. Det framgick av det åberopade avtalet att det skulle sägas upp skriftligen inom två månader före avtalstidens utgång, och att det i annat fall förlängdes med ett år.

S.H. bestred käromålet. Hon vitsordade de faktiska omständigheterna men ansåg att för henne som konsument var villkoren för uppsägning av abonnemanget oskäliga med hänsyn till tjänstens art och pris. Betalningsskyldighet skulle därmed inte föreligga.

Tingsrätten (rådmannen Anders Johnson) konstaterade att avtalet kräver en aktiv handling från konsumenten utan att denne särskilt påminns om tid för uppsägning, att den aktuella tjänsten å andra sidan är inriktad på att utgöra en trygghet och att det kan finnas situationer som är till gagn för konsumenten då tjänsten automatiskt förlängs, samt att det ekonomiska värdet var relativt litet. Med beaktande av det anförda samt till vad som i övrigt framkommit fann tingsrätten att avtalsvillkoret sammantaget inte var oskäligt. Eftersom S.H. ostridigt inte sagt upp avtalet inom föreskriven tid var hon skyldig att betala för ytterligare ett år. G-bolagets talan bifölls.

Göta hovrätt

Hovrätten (hovrättsråden Mats Lundeholm, referent, Annika Rojas Wiberg och Martin Andersson) anförde i dom bl.a. följande.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Sakförhållandena

Det är ostridigt att S.H. i september 2007 per telefon ingick ett avtal om ett års abonnemang avseende spärrtjänster med S-bolaget; genom ett telefonsamtal till bolaget skulle hon under avtalstiden kunna få samtliga hos bolaget registrerade ID-handlingar, kreditkort och mobiltelefoner m.m. spärrade. Under det inspelade telefonsamtalet läser säljaren, snabbt och utan pauser mellan orden, upp en text som bl. a. anger att det är ett "årsabonnemang med automatisk förlängning och två månaders uppsägningstid" för konsumentens

säkerhet tillämpas skriftliga uppsägningar". I de skriftliga villkoren för avtalet, som återfinns på baksidan av en utsänd orderbekräftelse liksom på baksidan av en utsänd faktura, framgår i finstilt text bland andra bestämmelser att "Avtalet skall sägas upp skriftligen i brev eller per fax senast två månader före avtalstidens utgång. Vid utebliven uppsägning förlängs avtalet med 12 månader i sänder". Det är som S.H. avtal avsåg var till ända den 15 oktober 2008. Den 12 september 2008 fick S.H. en faktura för påföljande år, varvid hon den 15 september 2008 skriftligen sade upp avtalet. G-bolaget har emellertid med hänvisning till avtalets innehåll gjort gällande att uppsägningen har kommit för sent, och att hon därför är betalningsskyldig för ytterligare ett års abonnemang.

Hovrättens bedömning

Avtalsvillkoret innebär att abonnemanget, som löpt på viss tid, förnyas - med en ny bindningstid om ett år - om det inte skriftligen sägs upp senast två månader före avtalsperiodens utgång. Även om det någon gång kan anses ligga i konsumentens intresse med automatisk förlängning (jfr NJA 1987 s. 982), torde huvudregeln ändå vara den motsatta. Det kan vara värt att notera att frågan om avtalsvillkor, som ställer krav på aktivitet från en konsument som vill undgå en förlängning av ett avtal med bestämd varaktighet, har uppmärksamats även inom gemenskapsrätten, se Rådets direktiv 93/13/EEG om oskäliga avtalsvillkor i konsumentavtal. Även i ett utkast hösten 2008 till ett nytt direktiv om konsumenträttigheter har frågan berörts, och där presumeras ett avtalsvillkor vara oskäligt om villkoret innebär att avtalet automatiskt förlängs om inte konsumenten uttalar sig däremot, och konsumenten lång tid i förväg måste meddela att avtalet sägs upp.

Marknadsdomstolen har i några fall funnit att avtalsvillkor liknande det som nu är föremål för prövning är oskäliga (se t.ex. MD 2005:34). I andra avgöranden har Marknadsdomstolen funnit att villkor som kräver skriftlig form vid uppsägning är oskäliga (se t.ex. MD 2002:23). Hovrätten är inte bunden av Marknadsdomstolens ställningstaganden, men av förarbetena till 36 § avtalslagen framgår att bestämmelsen utgör ett komplement till avtalsvillkorlagen, som tillämpas av Marknadsdomstolen. Ett uttalat syfte har varit att avtalsvillkor som träffas av den senare lagen i behövlig utsträckning ska kunna angripas även på civilrättslig väg (prop. 1975/76:81 s. 107). Marknadsdomstolens praxis är alltså av intresse vid hovrättens prövning.

Vid en bedömning av omständigheterna i detta fall finner hovrätten att den tillhandahållna tjänsten inte har varit sådan att det ur ett konsumentperspektiv framstår som särskilt angeläget med automatisk förlängning. Avtalsvillkoret innebär en förhållandevis lång ny bindningstid och kravet att uppsägning måste ske minst två månader före avtalsperiodens utgång framstår som omotiverat. Därtill kommer att uppsägning av det muntligen ingångna avtalet måste ske skriftligen. Det kan också vara värt att notera att faktura för kommande år skickas vid en sådan tidpunkt att det då är för sent att säga upp avtalet för det året, samt att några kontakter dessförinnan mellan S-bolaget och abonnenten inte synes ha förekommit. Det är tydligt att S.H. som konsument har intagit en underlägsen ställning i avtalsförhållandet och att villkoret har tillkommit enbart för att tillgodose S-bolagets intressen, utan att villkoret kompenseras med andra fördelar för S.H.

Vid en samlad bedömning av avtalet, samt vad som i övrigt förekommit mellan bolaget och S.H., finner hovrätten att avtalsvillkoret är oskäligt och ska lämnas utan avseende. Detta trots att S.H:s kostnader för förlängningen måste betraktas som förhållandevis begränsade. Vid sådant förhållande har avtalet inte förlängts och S.H. är därmed inte betalningsansvarig. G-bolagets talan ska ogillas.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Med ändring av tingsrättens dom ogillar hovrätten G-bolagets talan och befriar S.H. från skyldigheten att ersätta bolagets rättegångskostnader.

Hovrättens dom meddelad: den 5 oktober 2009.

Mål nr: T 755-09.

Lagrum: 36 § avtalslagen (1915:218).

Rättsfall: NJA 1987 s 982; MD 2002:23; MD 2005:34; Göta hovrätts dom 2008-07-22 i mål FT 294-08; Hovrättens för Västra Sverige dom 2008-06-04 i mål FT 4835-07.

Litteratur: Prop. 1970:57 s 74; Prop. 1975/76:81 s 107; Grönfors m.fl., Avtalslagen En kommentar på Internet, nätupplagens kommentar till 36 § avtalslagen.

Sökord: Konsument; Oskäligt avtalsvillkor

Litteratur: Prop. 1970:57 s 74; Prop. 1975/76:81 s 107; Grönfors m.fl., Avtalslagen En kommentar på Internet, nätupplagens kommentar till 36 § avtalslagen
